

Uitgebreide inhoudsopgave

Voorwoord	V
Lijst met gebruikte afkortingen	VII
Verkorte inhoudsopgave	IX
1 De uitnodiging voor de zitting	1
1.1 Inleiding	1
1.2 Inhoud van de uitnodiging	1
1.2.1 Algemeen	1
1.2.2 Duidelijkheid gewenst	2
1.2.3 Bepaling zittingsdatum	2
1.2.3.1 De huidige situatie	2
1.2.3.2 De situatie na inwerkingtreding van de wet KEI	2
1.3 De wijze van verzending	3
1.3.1 Inleiding	3
1.3.1.1 De huidige situatie	3
1.3.1.2 De situatie na inwerkingtreding van de wet KEI	3
1.3.2 Aantekende verzending of verzending met bevestiging van ontvangst	4
1.3.3 Verzending per gewone post	4
1.3.4 Faxberichten	4
1.3.5 Niet verschenen partij(en) bij (on)juiste wijze van uitnodigen	6
1.3.5.1 Niet verschijnen ondanks juiste wijze van uitnodigen	6
1.3.5.2 Ontbreken uitnodigingen of onjuiste wijze van uitnodigen	6
1.3.5.3 Wijziging tijdstip zitting	6
1.3.5.4 Fout bij postbezorging	6
1.3.5.5 Ongelukkige communicatie	7
1.4 Welk adres?	7
1.4.1 De regels	7
1.4.2 Verkeerd adres of verkeerde adressant	7
1.5 Naar wie wordt de uitnodiging verzonden?	8
1.5.1 Algemeen	8
1.5.2 Gemachtigde	8
1.5.3 Niet alleen partijen worden uitgenodigd	8
1.6 Moment van verzending uitnodiging	9
1.6.1 Tijdige verzending/ontvangst	9
1.6.2 Te late uitnodiging	10
2 De verschijning van partijen ter zitting	11
2.1 Inleiding	11
2.2 In beginsel geen verplichting te verschijnen	11

2.2.1	Inleiding	11
2.2.2	Gevolgen van het niet verschijnen	11
2.2.3	Geen oproeping, maar een belletje	12
2.2.4	Was hij er of was hij er niet?	12
2.3	Bij oproeping wel plicht te verschijnen	12
2.3.1	Verplichting te verschijnen	12
2.3.2	Discretionaire bevoegdheid	13
2.3.3	Inhoud van de oproeping	13
2.3.4	Wijze van oproepen en termijn	13
2.3.5	Gedetineerde die de zitting wil bijwonen	13
2.3.6	Ondanks oproeping niet verschenen	14
2.3.6.1	De betekenis van artikel 8:31 van de Awb	14
2.3.6.2	Nieuwe kansen of verschoonbaarheid?	14
2.3.6.3	Gevolgen van niet verschijnen: voorbeelden uit de jurisprudentie	15
2.4	Verzoek om uitstel	15
2.4.1	Hoofdreutel: geen uitstel	15
2.4.2	Recht te worden gehoord	16
2.4.3	Vage brief of vaag betoog ≠ verzoek om uitstel	16
2.4.4	Op een verzoek om uitstel moet tijdig worden gereageerd	17
2.4.4.1	Tijdig een gemotiveerde reactie	17
2.4.4.2	Te late reactie	17
2.4.4.3	Herhaald verzoek	18
2.4.5	Moment van indiening van het verzoek: niet ingediend binnen een week na aankondiging	18
2.4.6	Moment van indiening van het verzoek: verzoek kort voor zitting	19
2.4.6.1	Ziekte	19
2.4.6.2	Vakantie	20
2.4.6.3	Geen geld voor een treinkaartje	20
2.4.6.4	Wisseling van gemachtigde	20
2.4.6.5	Vertraging	21
2.4.7	Wie is verhinderd?	21
2.4.8	De bestuursrechter kan niet blijven uitstellen	22
3	Getuigen, tolken en deskundigen	23
3.1	Inleiding	23
3.1.1	Opzet	23
3.1.2	Belangrijkste regels	23
3.1.3	Discretionaire bevoegdheid	24
3.1.4	Geen hoger beroep tegen tussenbeslissing	24
3.2	Door de bestuursrechter opgeroepen getuige, deskundige of tolk	25
3.2.1	Communicatie	25
3.2.2	Kosten	25
3.2.3	Verplichting te verschijnen	25
3.2.4	Niet opgeroepen door bestuursrechter, maar wel gehoord als getuige of deskundige op initiatief van de bestuursrechter	26

3.2.5	Op verzoek oproepen van een getuige of benoemen en oproepen van een deskundige	26
3.2.5.1	Horen getuige moet bijdragen aan de beoordeling van de zaak	26
3.2.5.2	Verzoek om oproepen getuige ten bewijze van een voor het geschil cruciale kwestie	27
3.2.5.3	Verzoek ter zitting om alsnog een getuige op te roepen	28
3.2.5.4	Verzoek moet expliciet zijn	28
3.3	Door partijen meegenomen of opgeroepen getuige of deskundige	28
3.3.1	Tijdig melden	28
3.3.2	Voldoende informatie	30
3.3.3	Kosten	30
3.3.4	Noodzaak tot horen getuige of deskundige.	31
3.3.4.1	Enige discretie voor bestuursrechter, maar wel motiveringsplicht	31
3.3.4.2	Wel of niet horen?.	31
3.3.4.3	Getuige hoeft niet te worden gehoord: voorbeelden	32
3.3.4.4	Getuige moet wel worden gehoord: voorbeelden	32
3.3.5	Niet verschenen getuige of deskundige: alsnog oproeping door bestuursrechter?	33
3.3.6	Contacten met getuigen of deskundigen	35
3.3.7	Getuigen of deskundigen die geen Nederlands spreken	35
3.3.8	Horen van partij als getuige?	35
3.4	Wijze van horen van getuige	35
3.4.1	Horen als getuige of als informant?	35
3.4.2	Meerdere getuigen	36
3.4.3	Eed of belofte	36
3.4.4	Verschoningsrecht	37
3.4.4.1	Wie mogen zich verschonen?	37
3.4.4.2	Vraag naar familierelatie of dienstverband	38
3.4.5	Verklaring getuige in proces-verbaal	38
3.4.6	Vragen stellen	38
3.4.7	Antwoorden verplicht	39
3.5	Bijstand van een tolk	39
3.5.1	Oproepen tolk	39
3.5.2	Beëdigde tolk	40
4	Wraking en verschoning	41
4.1	Inleiding	41
4.2	Onpartijdigheid: de subjectieve en objectieve test	41
4.3	Integriteitscodes in Nederland	42
4.3.1	Waarom integriteitscodes?	42
4.3.2	Welke integriteitscodes zijn er?	43
4.3.3	De Leidraad onpartijdigheid en nevenfuncties in de rechtspraak (2014)	44
4.4	Wraking: initiatief van een partij	44
4.4.1	Betekenis en doelen	44

4.4.1.1	Betekenis	44
4.4.1.2	Twee doelen	45
4.4.2	Wrakingsprotocollen.	45
4.4.3	Eisen aan een wrakingsverzoek.	45
4.4.3.1	Inventarisatie van de eisen.	45
4.4.3.2	Afkomstig van een partij	46
4.4.3.3	Gericht tegen de bestuursrechter die de zaak behandelt	46
4.4.3.4	Tijdige indiening van het wrakingsverzoek	47
4.4.3.5	Schriftelijk of mondeling	48
4.4.3.6	Feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden	48
4.4.3.7	Concrete feiten en omstandigheden	53
4.4.3.8	Concentratie van argumenten	54
4.4.4	De griffier van de zittingskamer	54
4.4.5	De griffier van de wrakingskamer	55
4.4.6	Een wrakingsverzoek ingediend en dan? Berusting of behandeling door de wrakingskamer	56
4.4.6.1	Inleiding	56
4.4.6.2	Berusting	56
4.4.6.3	Behandeling van het wrakingsverzoek door de wrakingskamer	56
4.4.7	Wraking van (één van) de leden van de wrakingskamer?	57
4.4.8	Een niet tijdig onderkend wrakingsverzoek	58
4.4.9	Meer dan één wrakingsverzoek?	58
4.4.10	Proceskosten bij het inwilligen van een wrakingsverzoek.	58
4.4.11	Misbruik van recht.	59
4.4.12	De beslissing van de wrakingskamer en haar gevolgen	60
4.4.13	Niet eens met de beslissing op het wrakingsverzoek	60
4.4.14	Naar een nieuwe wrakingsregeling?	61
4.5	Verschoning: initiatief van de bestuursrechter	63
4.5.1	Terugtrekken versus verschonen	63
4.5.2	Het spiegelbeeld van de wrakingsregeling	63
5	De goede procesorde.	67
5.1	Inleiding	67
5.2	Wat is 'goede procesorde'?	67
5.3	Nieuwe beroepsgronden	68
5.3.1	Het kader	68
5.3.2	Nieuwe beroepsgronden niet in strijd met de goede procesorde	69
5.3.3	Nieuwe beroepsgronden wel in strijd met de goede procesorde	69
5.3.4	Conclusies	72
5.4	Nadere stukken	72
5.4.1	Het kader	72
5.4.1.1	Tiendagentermijn: termijn van orde.	72
5.4.1.2	Berekening van de tiendagentermijn	72
5.4.1.3	Wat zijn nadere stukken?	73
5.4.1.4	Casuiïstische beoordeling	73

5.4.2	Nadere stukken niet in strijd met de goede procesorde	73
5.4.3	Nadere stukken wel in strijd met de goede procesorde	74
5.4.4	Conclusies	75
6	Het onderzoek ter zitting	77
6.1	Inleiding	77
6.2	Zeven functies van de zitting	77
6.2.1	Een inventarisatie	77
6.2.2	Functie 1: day in court	77
6.2.3	Functie 2: forum	78
6.2.4	Functie 3: laatste kans	78
6.2.5	Functie 4: losse eindjes	78
6.2.6	Functie 5: open kaart	78
6.2.7	Functie 6: finale conflictbeslechting	79
6.2.8	Functie 7: finale geschilbeslechting	79
6.3	Enkele praktische zaken bij en na binnenkomst van het gerechtsgebouw . .	80
6.4	Openbaarheid van de zitting	80
6.4.1	De zitting is openbaar, tenzij...	80
6.4.2	Vier uitzonderingen	80
6.4.2.1	Een inventarisatie	80
6.4.2.2	Uitzonderingen 1 en 2: openbare orde/goede zeden en veiligheid van de Staat	81
6.4.2.3	Uitzondering 3: de belangen van minderjarigen of de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van partijen . .	81
6.4.2.4	Uitzondering 4: openbaarheid zou het belang van een goede rechtspleging ernstig schaden	82
6.5	Wie zijn in de rechtszaal aanwezig?	83
6.5.1	Inventarisatie van de aanwezige personen	83
6.5.2	De bode	83
6.5.3	De griffier	83
6.5.4	De bestuursrechter	84
6.5.5	De rechter in opleiding	84
6.5.6	De burger (en zijn gemachtigde)	85
6.5.7	De vertegenwoordiger van het bestuursorgaan	85
6.5.8	De getuige, deskundige en/of tolk	85
6.5.9	Media en overig publiek	85
6.6	Wie zit waar in de rechtszaal?	86
6.6.1	Inleiding	86
6.6.2	De zitting van de enkelvoudige kamer	86
6.6.3	De zitting van de meervoudige kamer	87
7	De Nieuwe Zaaksbehandeling	89
7.1	Inleiding	89
7.2	De Nieuwe Zaaksbehandeling	89
7.2.1	Waarom een nieuwe behandeling van zaken?	89
7.2.2	Wat is de Nieuwe Zaaksbehandeling?	90
7.2.2.1	Maatschappelijk effectiever rechtspreken	90

7.2.2.2	Drie doelen van de Nieuwe Zaaksbehandeling	90
7.2.3	De Nieuwe Zaaksbehandeling in perspectief.	92
7.2.3.1	Twee perspectieven	92
7.2.3.2	Het perspectief van de vertegenwoordiger van het bestuursorgaan	92
7.2.3.3	Het perspectief van de gemachtigde van de burger	92
7.3	De overkoepelende norm: procedurele rechtvaardigheid	93
7.4	Een evaluatie van de Nieuwe Zaaksbehandeling	94
7.5	Mediation	95
7.5.1	Van rechtspraak naar mediation	95
7.5.2	Kenmerken van mediation.	95
7.5.2.1	Een inventarisatie van de kenmerken	95
7.5.2.2	Zelfbeschikking	95
7.5.2.3	De mediator als neutrale derde	96
7.5.2.4	Vrijwilligheid	96
7.5.2.5	Vertrouwelijkheid	96
7.5.2.6	Het mediationproces	96
7.6	Schikken	97
7.6.1	Wat is schikken?	97
7.6.2	Soorten van schikkingen	97
7.6.2.1	Een inventarisatie	97
7.6.2.2	De schikking tijdens een comparitie.	98
7.6.2.3	De schikking tijdens het onderzoek ter zitting.	98
7.6.3	Wat betekent een schikking voor de bestuursrechtelijke procedure? 99	
8	Het verslag van de zitting	101
8.1	Inleiding	101
8.2	De zittingsaantekeningen	101
8.2.1	Zittingsaantekeningen in beginsel voldoende	101
8.2.2	Toezending aan de hogerberoepsrechter	102
8.3	Het proces-verbaal van de zitting.	102
8.3.1	Inleiding.	102
8.3.2	Ambtshalve of op verzoek van partijen.	102
8.3.2.1	Ambtshalve	102
8.3.2.2	Op verzoek van partijen.	103
8.3.3	Op verzoek van de hogerberoepsrechter	103
8.3.4	De vorm van het proces-verbaal	104
8.3.5	De inhoud van het proces-verbaal	104
8.3.5.1	Verklaringen.	104
8.3.5.2	Waarnemingen	104
8.3.5.3	Zakelijke weergave is voldoende.	105
8.3.6	De juistheid van het proces-verbaal	105
8.3.6.1	Uitgangspunt: proces-verbaal is juist, tenzij....	105
8.3.6.2	Voorbeelden: geen aanleiding om onjuistheid aan te nemen.	105
8.3.6.3	Voorbeelden: wel aanleiding om onjuistheid aan te nemen.	106

8.3.7	De rangorde tussen het proces-verbaal en de uitspraak	107
8.4	Gebrekkig verslag	107
8.5	Beeld- of geluidsoptname in plaats van een proces-verbaal	107
9	De bestuurlijke lus	109
9.1	Inleiding	109
9.2	De toepassing van een bestuurlijke lus	110
9.2.1	Inleiding	110
9.2.2	Wanneer komt een bestuurlijke lus in beeld in het kader van finale geschillenbeslechting?	110
9.2.3	Discretionaire bevoegdheid	111
9.2.4	Moet de bestuursrechter motiveren waarom hij de bestuurlijke lus niet toepast?	111
9.2.5	In welke geschillen?	112
9.2.5.1	Een of meer gebreken	112
9.2.5.2	Geschikt?	112
9.2.6	Derdebelanghebbenden	113
9.2.7	Uitnodiging of opdracht aan het bestuursorgaan	114
9.3	De tussenuitspraak	114
9.3.1	Inleiding	114
9.3.2	De inhoud van de tussenuitspraak	115
9.3.2.1	Over de bestuurlijke lus	115
9.3.2.2	Algemene en concrete aanwijzingen	115
9.3.2.3	Algemeen	116
9.3.2.4	Concreet	116
9.3.2.5	Beroepsgronden	117
9.3.2.6	Voorbereiding en bekendmaking nieuw besluit	117
9.3.3	Hersteltermijnen	117
9.3.3.1	Inleiding	117
9.3.3.2	Verlenging hersteltermijn	118
9.3.3.3	Voorbeelden	118
9.3.3.4	Te laat	119
9.4	Opkomen tegen de tussenuitspraak	119
9.4.1	Inleiding	119
9.4.2	Hoger beroep tegen de tussenuitspraak	119
9.4.3	Herziening van de tussenuitspraak	120
9.5	Na de tussenuitspraak	121
9.5.1	Inleiding	121
9.5.2	Reactietermijnen	121
9.5.3	Herstel van het bestreden besluit	122
9.5.4	Zienswijzen	122
9.5.5	Terugkomen op in de tussenuitspraak gegeven oordelen	123
9.5.6	Achterwege laten van een nadere zitting	124
9.6	De informele lus	125
10	Schorsing van het onderzoek ter zitting	127
10.1	Inleiding	127

10.2	Een bevoegdheid van de bestuursrechter127
10.2.1	Ambtshalve of op verzoek127
10.2.2	De advocaat van een klein advocatenkantoor is plotseling ziek.127
10.2.3	Eén van de partijen heeft stukken niet ontvangen128
10.2.4	Een mediationproces wordt gestart.128
10.2.5	Er wordt een deskundigenadvies ingewonnen129
10.3	Wat betekent een schorsing voor de procedure?129
10.3.1	Hervatting van het onderzoek ter zitting.129
10.3.2	Geen nadere zitting130
10.3.2.1	Toestemming vereist130
10.3.2.2	De bestuurlijke lus130
10.3.2.3	Een ambtshalve te beoordelen aspect131
10.4	Niet eens met een beslissing tot het al dan niet schorsen131
11	Sluiting van het onderzoek ter zitting.133
11.1	Inleiding133
11.2	Discretionaire bevoegdheid van de bestuursrechter.133
11.2.1	Discretionaire bevoegdheid133
11.2.2	Duur van de zitting te kort?133
11.2.3	Wie sluit het onderzoek ter zitting?134
11.3	Na sluiting geen nieuwe stukken meer (tenzij heropening).134
11.4	Recht op laatste woord.134
11.4.1	Laatste woord voor aanwezige partijen.134
11.4.2	Wie mag het eerst?134
11.4.3	Nieuw standpunt tijdens laatste woord135
11.5	Mededeling datum uitspraak.135
12	Heropening van het onderzoek ter zitting137
12.1	Inleiding137
12.2	De bevoegdheid tot heropening137
12.2.1	Algemeen137
12.2.2	Discretionaire bevoegdheid138
12.3	Op verzoek of ambtshalve138
12.4	De wijze van heropenen en rechtsmiddel tegen heropening138
12.5	Het vervolg van het onderzoek.139
12.5.1	Nader onderzoek.139
12.5.2	Geén nieuwe gronden na heropening139
12.5.3	Nadere zitting in beginsel vereist.139
12.6	Stukken die zijn ontvangen na sluiting van het onderzoek139
12.6.1	Geen nieuwe stukken meer na sluiting van het onderzoek139
12.6.2	Bestuursrechter vraagt om nadere reactie, maar sluit het onderzoek (per ongeluk)140
12.6.3	Als de bestuursrechter nieuwe stukken niettemin wil betrekken, moet hij heropenen140
12.6.4	Een nieuw relevant stuk maakt niet zonder meer dat het onderzoek niet volledig is geweest140
12.7	Aanleiding tot heropening: enige voorbeelden141

12.8	Geen aanleiding tot heropening; enige voorbeelden142
12.9	Ten dele heropenen143
12.10	Nieuwe bestuursrechter(s) na heropening?143
	Lijst met geraadpleegde literatuur145